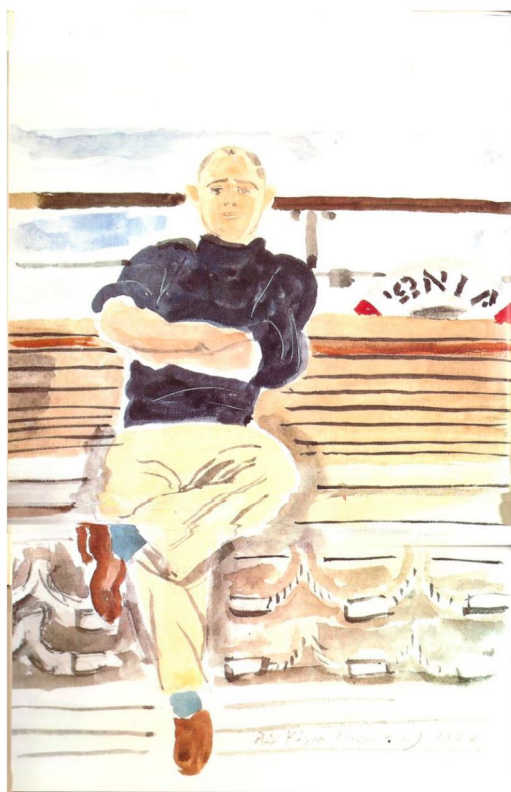

ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

CENTENARI

Cicle de conferències i col·loquis

RECITAL-CONCERT POÈTIC

Divendres, 22 d'octubre de 2010

Sala d'actes de la Residència d'Investigadors (CSIC)
Carrer Hospital 64, Barcelona

ÍNDEX

Presentació	2
Lectures	
De Marabú (Μαραμπού , 1933) :	
Μαραμπού / Marabú	4
Ο πιλότος Νάγκελ / El pràctic Nagel.....	12
♪ Γράμμα ενός αρρώστου / Carta d'un malalt.....	18
Mal du départ.....	26
A bord de l' "Aspasia"	34
De Boira (Πούσι , 1947) :	
* Θεσσαλονίκη / Tessalònica.....	10
* Αρμίδα / Armida.....	14
Kuro Siwo	16
Εσμεράλδα / Esmeralda.....	22
* Σταυρός του Νότου / Creu del Sud.....	24
Federico García Lorca.....	36
De Guàrdia (Βάρδια , 1954)	28
De Capejant (Τραβέρσο , 1975) :	
* Fata Morgana.....	30
♪ Νανούρισμα / Cançó de bressol.....	38
Θεσσαλονίκη II / Tessalònica II.....	42
Πικρία / Amargor.....	46
De Li (Λι , 1987)	44
De De la guerra (Του πολέμου , 1987)	44

* Enregistrament discogràfic.

♪ Interpretació musical en directe.

PRESENTACIÓ

Com en els anteriors cicles organitzats per l'Associació Catalana de Neohel·lenistes, també en aquesta ocasió l'autor pren la paraula: entre les veus que parlaran de l'obra de Nikos Kavadias, calia sobretot que es fessin presents els versos del poeta.

Ara bé, traduir la poesia de Kavadias és una empresa plena de dificultats —com desmuntar un instrument delicat i intentar novament encaixar-ne totes les peces, i provar de fer-lo sonar de bell nou...

La selecció i versió al català que constitueix aquest recital de poemes de Nikos Kavadias ha anat a càrrec de diferents traductors; el resultat, amb la seva diversitat de solucions i d'estils, vol ser un homenatge al poeta i una contribució al coneixement de la seva creació. La tria que s'ofereix ha pogut ser notablement representativa de tota l'obra de Kavadias: breu com és aquesta en conjunt, els poemes que d'una manera o una altra es presenten en aquest recital constitueixen gairebé un terç del total.

Les versions musicals de poemes de Nikos Kavadias han contribuït com en pocs casos al coneixement d'un poeta; d'altra banda, per la seva pròpia qualitat artística posseeixen un gran interès. Algunes d'aquestes creacions formen part del recital. No cal dir que estem particularment orgullosos de poder presentar, entre aquestes, dues interpretacions en directe.

Finalment, també es presenta una breu mostra de fragments extrets de les obres en prosa de Nikos Kavadias.

VERSIONS MUSICALS DEL RECITAL

(PER ORDRE D'AUDICIÓ)

- *Tessalònica/Θεσσαλονίκη* (pàg.10):
Disc: *The Poetry in Hellenic Music* (2003).
Música: **Thanos Mikrútsikos**.
Intèrpret: **Maria Faranduri**.

- *Armida/Αρμίδα* (pàg.14):
Disc: *Les Ratlles dels horitzons/Οι γραμμές των οριζόντων* (1991).
Música i intèrpret: **Thanos Mikrútsikos**.
Disc: *Apurimac: La goleta/Apurimac: Η σκούνα* (2008).
Música: **Thanos Mikrútsikos**.
Arranjaments i interpretació: **Apurimac**.

- *Carta d'un malalt/Γράμμα ενός αρρώστου* (pàg.18):
Disc: *Nikos Kavadias S/S Ionion 1934 / Νίκος Καββαδίας S/S Ionion 1934* (1986).
Música: **I Xémbarki**.
Intèrprets: **Clara Vilaseca** (veu) i **Joan-Carles Blanco** (guitarra).

- *Creu del Sud/Σταυρός του Νότου* (pàg.24):
Disc: *La Creu del Sud/ Ο Σταυρός του Νότου* (1979).
Música: **Thanos Mikrútsikos**. Intèrpret: **Amalia Sarri**.

- *Fata Morgana* (pàg. 30):
Disc: *Mariza Koch/Μαρίζα Κωχ* (1977).
Música i intèrpret: **Mariza Koch**.

- *Cançó de bressol/Νανούρισμα* (pàg. 38):
Disc: *Νύνολ, νύνολ, οη vas?/Σύννεφο, σύννεφο, πού πας;* (1983).
Música: **Mikhalis Tranudakis**.
Intèrprets: **Clara Vilaseca** (veu) i **Joan-Carles Blanco** (guitarra).

ΜΑΡΑΜΠΟΥ

Λένε για μένα οί ναυτικοί πού ἐζήσαμε μαζί
πώς εἶμαι κακοτράχαλο τομάρι διεστραμμένο,
πώς τὶς γυναῖκες μ' ἕνα τρόπον ὕπουλο μισῶ
κι ὅτι μ' αὐτὲς νὰ κοιμηθῶ ποτέ μου δὲν πηγαίνω.

Ἀκόμα, λένε πὼς τραβῶ χασίσι καὶ κοκό,
πὼς κάποιο πάθος μὲ κρατεῖ φριχτὸ καὶ σιχαμένο,
κι ὀλόκληρο ἔχω τὸ κορμί μὲ ζωγραφιὲς αισχρῆς,
σιχαμερὰ παράξενες, βαθιὰ στιγματισμένο.

Ἀκόμα, λένε πράματα φριχτὰ πάρα πολύ,
πού εἶν' ὅμως ψέματα χοντρὰ καὶ κατασκευασμένα,
κι αὐτὸ πού ἐστοίχισε σὲ μὲ πληγὲς θανατερῆς
κάνεις δὲν τό 'μαθε, γιατί δὲν τό 'πα σὲ κανένα.

Μ' ἀπόψε, τώρα πού ἔπεσεν ἡ τροπικὴ βραδιά,
καὶ φεύγουν πρὸς τὰ δυτικὰ τῶν Μαραμποῦ τὰ σμήνη,
κάτι μὲ σπρώχνει ἐπίμονα νὰ γράψω στὸ χαρτί,
ἐκεῖνο, πού παντοτινὴ κρυφὴ πληγὴ μου ἐγίνη.

Ἦμουνα τότε δόκιμος σ' ἕνα λαμπρὸ ποστὰλ
καὶ ταξιδεύαμε Αἴγυπτο γραμμὴ Νότιο Γαλλία.
Τότε τὴ γνώρισα - σὰν ἄνθος ἔμοιαζε ἀλπικὸ -
καὶ μιὰ στενὴ μᾶς ἔδεσεν ἀδελφικὴ φιλία.

Ἀριστοκρατικὴ, λεπτὴ καὶ μελαγχολικὴ,
κόρη ἑνὸς πλούσιου Αἰγύπτου ὅπου 'χε αὐτοκτονήσει,
ταξίδευε τὴ λύπη της σὲ χῶρες μακρινές,
μήπως ἐκεῖ γινότανε νὰ τηνε λησμονήσει.

Πάντα σχεδὸν τῆς Μπασκιρτσέφ κρατοῦσε τὸ Ζουρνάλ,
καὶ τὴν Ἀγία τῆς Ἄβιλας παράφορα ἀγαποῦσε,
συχνὰ στίχους ἀπάγγελνε θλιμμένους γαλλικούς,
κι ὥρες πολλὲς πρὸς τὴ γαλάζιαν ἔκταση ἐκοιτοῦσε.

MARABÚ

Els mariners que han viscut amb mi
diuen que sóc un miserable, un depravat,
que a les dones cove odi en el meu cor
i que amb cap d'elles mai no em gite.

Diuen a més que prenc coca i haixix,
que em domina una passió atroç i fastigosa,
i que tinc pregonament marcat tot el cos
amb tatuatges estranys, obscens i repulsius.

I encara diuen altres coses molt terribles de mi,
però que són pura invenció malvada i mentidera,
i tanmateix el que em va valdre ferides de mort,
això no ho sap ningú, car a ningú no ho confesse.

Però ara, en l'hora que cau la nit al tròpic
i marxen cap a l'oest voliors de marabús,
quelcom m'empeny insistent a escriure
d'allò que m'ha nafrat eternament i secreta.

Era llavors agregat en un llampant paquebot
que feia la línia regular Egipte sud de França.
Allí la vaig conèixer – semblava una flor alpina –
i una estreta amistat ens va lligar fraternalment.

Aristocràtica, delicada i malenconiosa,
filla d'un ric egipci que s'havia suïcidat,
transportava la seua pena a llocs llunyans,
potser altres indrets farien l'oblit possible.

Gairebé sempre duia el *Diari* de Bashkirtseff
i s'estimava amb deler la santa d'Àvila,
recitava sovint tristos versos en francès
i vers el gran blau guaitava durant hores.

Κι ἐγώ, πού μόνον ἑταιρῶν ἐγνώριζα κορμιά,
κι εἶχα μιάν ἄβουλη ψυχὴ δαρμένη ἀπ' τὰ πελάη,
μπροστά της ἐξανάβρισκα τὴν παιδικὴ χαρὰ
καί, σὰν προφήτη, ἐκστατικὸς τὴν ἄκουα νὰ μιλάει.

Ἐνα μικρὸ τῆς πέρασα σταυρὸν ἀπ' τὸ λαιμὸ
κι ἐκείνη ἕνα μοῦ χάρισε μεγάλο πορτοφόλι
κι ἦμουν ὁ πιὸ δυστυχησμένος ἄνθρωπος τῆς γῆς,
ὅταν ἐφθάσαμε σ' αὐτὴν πού θά 'φευγε, τὴν πόλη.

Τὴν ἐσκεπτόμουνα πολλὲς φορὲς στὰ φορηγὰ,
ὡς ἕνα παραστάτη μου κι ἄγγελο φύλακά μου,
καὶ μιὰ φωτογραφία της στὴν πλώρη ἦταν γιὰ μὲ
ὄαση, πού ἕνας συναντᾶ μὲς στὴν καρδιά τῆς Ἄμμου.

Νομίζω πὼς θὲ νὰ 'πρεπε νὰ σταματήσω ἐδῶ.
Τρέμει τὸ χέρι μου, ὁ θερμὸς ἀγέρας μὲ φλογίζει.
Κάτι ἄνθη ἐξαίσια τροπικὰ τοῦ ποταμοῦ βρωμοῦν,
κι ἕνα βλακῶδες Μαραμποῦ παράμερα γρυλίζει.

Θὰ προχωρήσω! . . . Μιὰ βραδιά σὲ πόρτο ξενικὸ
εἶχα μεθύσει τρομερὰ μὲ οὐίσκυ, τζίν καὶ μπύρα,
καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, τρικλίζοντας βαριά,
τὸ δρόμο πρὸς τὰ βρωμερὰ, χαμένα σπίτια ἐπῆρα.

Αἰσχροὲς γυναῖκες τράβαγαν ἐκεῖ τοὺς ναυτικούς,
κάποια μ' ἄρπαξ' ἀπότομα, γελώντας, τὸ καπέλο
(παλιὰ συνήθεια γαλλικὴ τοῦ δρόμου τῶν πορνῶν)
κι ἐγώ τὴν ἀκολούθησα σχεδὸν χωρὶς νὰ θέλω.

Μιὰ κάμαρα στενὴ, μικρὴ, σὰν ὅλες βρωμερὴ,
οἱ ἀσβέστες ἀπ' τοὺς τοίχους της ἐπέφτανε κομμάτια,
κι αὐτὴ ράκος ἀνθρώπινο πού ἐμίλαγε βραχνά,
μὲ σκοτεινά, παράξενα, δαιμονισμένα μάτια.

I jo, que sols havia conegut el cos d'heteres
i tenia un esperit indolent batut pels mars,
amb ella vaig retrobar l'alegria dels infants
i l'escoltava, embadalit, com a un profeta.

Li vaig penjar una creu petita al coll
i ella em va regalar una bella cartera,
l'home més desgraciat al món era jo
quan arribàrem a la ciutat on la perdria.

Als mercants pensava en ella tot sovint,
com la meua valedora i àngel custodi,
i un retrat seu en la cabina era per a mi
l'oasi que hom troba al mig de les arenes.

Tal vegada hauria d'aturar-me ací.
Em trem la mà, l'aire ardent m'abrassa.
Puden exquisides flors tropicals al riu
i enllà lluny gralla un marabú estúpid.

Continuaré!... Una nit a un port estranger
havia begut de valent whisky, gin i cervesa,
i, vora la mitjanit, trontollant pesadament,
vaig fer via cap a les cases perdudes i brutes.

Dones de mala vida duien allí els mariners,
una, entre rialles, m'agafà de sobte el barret
(vell costum francès del barri de les putes)
i jo vaig haver de seguir-la quasi sense voler.

Era un cau com tots estret, petit i infecte,
l'enguixat queia a trossos de les parets,
i ella, una desferra humana amb veu ronca,
d'ulls ombrius i trastornats, com de dimoni.

Τῆς εἶπα κι ἔσβησε τὸ φῶς. Ἐπέσαμε μαζί.
Τὰ δάχτυλά μου καθρὰ μέτρααν τὰ κόκαλά της.
Βρωμοῦσε ἀψέντι. Ἐξύπνησα, ὡς λένε οἱ ποιητές,
« μόλις ἐσκόρπιζεν ἡ αὐγὴ τὰ ροδοπέταλά της ».

Ὅταν τὴν εἶδα καὶ στὸ φῶς τ' ἀχνὸ τὸ πρωινό,
μοῦ φάνηκε λυπητερὴ, μὰ κολασμένη τόσο,
ποῦ μ' ἔνα δέος ἀλλόκοτο, σὰ νὰ 'χα φοβηθεῖ,
τὸ πορτοφόλι μου ἔβγαλα γοργὰ νὰ τὴν πληρώσω.

Δώδεκα φράγκα γαλλικά . . . Μα ἔβγαλε μιὰ φωνή,
κι εἶδα μιὰ ἐμένα νὰ κοιτᾶ μὲ μάτι ἀγριεμένο,
καὶ μιὰ τὸ πορτοφόλι μου . . . Μ' ἀπόμεινα κι ἐγὼ
ἕνα σταυρὸν ἀπάνω της σὰν εἶδα κρεμασμένο.

Ξεχνώντας τὸ καπέλο μου βγῆκα σὰν τὸν τρελό,
σὰν τὸν τρελό ποῦ ἀδιάκοπα τρικλίζει καὶ χαζεύει,
φέρνοντας μέσα στὸ αἷμα μου μιὰ ἀρρώστια τρομερή,
ποῦ ἀκόμα βασανιστικά τὸ σῶμα μου παιδεύει.

Λένε γιὰ μένα οἱ ναυτικοὶ ποῦ ἐκάμαμε μαζί
πὼς χρόνια τώρα μὲ γυναίκα ἐγὼ δὲν ἔχω πέσει,
πὼς εἶμαι παλιοτόμαρο καὶ πὼς τραβάω κοκό.
Μ' ἂν ἤξεραν οἱ δύστυχοι, θὰ μ' εἶχαν συγχωρέσει . . .

Τὸ χέρι τρέμει . . . Ὁ πυρετός . . . Ξεχάστηκα πολὺ,
ἀσάλευτο ἕνα Μαραμποῦ στὴν ὄχθη νὰ κοιτάζω.
Κι ἔτσι καθὼς ἐπίμονα κι ἐκεῖνο μὲ κοιτᾶ,
νομίζω πὼς στὴ μοναξιά καὶ στὴ βλακεία τοῦ μοιάζω . . .

Μαραμπού, 1933

Li ho vaig demanar i vam jaure a les fosques.
Amb els dits podia comptar-li tots els ossos.
Tufava a absenta. Vaig despertar, diria el poeta,
“quan espargia l'aurora els seus pètals de rosa”.

Quan la vaig contemplar a la feble llum del matí,
més llastimosa em semblà, però tan damnada,
que amb temor inexplicable, com pres d'espant,
em vaig apressar, per pagar, a traure la cartera.

Dotze francs francesos... De colp va fer un crit,
i vaig veure que ullava esperitada, a mi primer
i després a la cartera... Ai las! amb estupor ara jo
vaig descobrir al seu coll una petita creu penjada.

Oblidant el barret vaig fugir com un boig,
com un boig que trontolla i bada sense atura,
arrossegant en la sang una cruel malaltia,
que encara ara turmenta greument el meu cos.

Diuen els mariners que han navegat amb mi
que ja fa anys que no vaig al llit amb cap dona,
que sóc mala gent i que estic enganxat a la coca.
Si saberen, malaurats, m'haurien perdonat segur...

Em trem la mà... La febre... M'he ben distret,
mirant un marabú que s'està immòbil en la riba.
I mentre obstinat clava en mi el seu esguard,
crec que ens assemblen en solitud i estupidesa...

Marabú, 1933

[Traducció: Jesús Cabezas]

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Στο Γιώργο Κουμβακάλη

Ήτανε κείνη η νυχτιά που φύσαγε ο Βαρδάρης,
το κύμα η πλώρη εκέρδιζεν οργιά με την οργιά.
Σ' έστειλε ο πρώτος στα νερά να πας για να γραδάρεις,
μα εσύ θυμάσαι τη Σμαρώ και την Καλαμαριά.

Ξέχασες κείνο το σκοπό που λέγανε οι Χιλιάνοι
- 'Αγιε Νικόλα φύλαγε κι Αγιά Θαλασσινή -
Τυφλό κορίτσι σ' οδηγάει, παιδί του Modigliani,
που τ' αγαπούσε ο δόκιμος κι οι δυο Μαρμαρινοί.

Νερό καλάρει το fore peak, νερό και τα πανόλια
μα εσένα μια παράξενη ζαλάδα σε κινεί.
Με στάμπα που δε φαίνεται σε κέντησε η Σπανιόλα
ή το κορίτσι που χορεύει απάνω στο σκοινί;

Απάνου στο γιατάκι σου φίδι νωθρό κοιμάται
και φέρνει βόλτες ψάχνοντας τα ρούχα σου η μαϊμού.
Εχτός από τη μάνα σου κανείς δε σε θυμάται
σε τούτο το τρομαχτικό ταξίδι του χαμού.

Ο ναύτης ρίχνει τα χαρτιά κι ο θερμαστής το ζάρι
κι αυτός που φταίει και δε νογάει, παραπατάει λοξά.
Θυμήσου κείνο το στενό κινέζικο παζάρι
και το κορίτσι που 'κλαιγε πνιχτά μες στο ρικσά.

Κάτω από φώτα κόκκινα κοιμάται η Σαλονίκη.
Πριν δέκα χρόνια μεθυσμένη μου 'πες "σ' αγαπώ".
Αύριο σαν τότε και χωρίς χρυσάφι στο μανίκι,
μάτια θα ψάχνεις το στρατί που πάει για το Dépôt.

Πούσι, 1947

TESSALÒNICA

A Iorgos Koumbakalis

Això fou aquella nit en què el Vardaris bufava,
Braça a braça guanyava la proa les onades.
Et va enviar el teu primer a sondar les aigües,
però tu recordes na Smaró i Kalamarià.

Has oblidat aquell cantar que deien els xilens
– Sant Nicolau guardeu-nos i vós Santa Marina –.
Et guia una nena cega, infant de Modigliani,
que se l'estimaven el grum i els dos de Marmarà.

Aigua nega el *fore peak*, també aigua les sentines,
a tu emperò un torbament estrany et mou.
Amb estampa que no es veu et va brodar l'*Spaniola*
o bé la xiqueta que dansa damunt de la corda?

Damunt la teua màrfega dorm una serp tarda
i la mona et porta la roba cercant en revolta.
Llevat de la teua mare ningú ja no et recorda
en aquest esgarrifós viatge de perdició.

El mariner tira les cartes i el fogoner el dau
i el culpable que no ho sap, de biaix ensopega.
Recorda l'estretesa d'aquell mercat xinés
i el plor ofegat de la xiqueta dins del rickshaw.

És sota llums vermells que dorm Salònica.
Fa deu anys que beguda em vas dir «t'estime».
Demà com aleshores sense daurats a la màniga,
cercaràs en va el caminó que va cap a *Dépôt*.

Boira, 1947

[Traducció: Rubén Montañés]

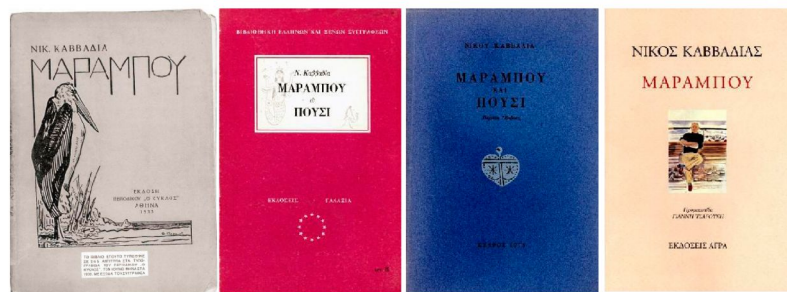
Ο ΠΙΛΟΤΟΣ ΝΑΓΚΕΛ

Στον ποιητή Ν. Ράντο

Ό Νάγκελ Χάρμπορ, Νορβηγός πιλότος στο Κολόμπο,
άμα έδινε κανονική πορεία στα καράβια
πού φεύγαν για τούς άγνωστους και μακρινούς λιμένες,
κατέβαινε στη βάρκα του βαρύς, συλλογισμένος,
μέ τὰ χοντρά τὰ χέρια του στο στήθος σταυρωμένα,
καπνίζοντας ένα παλιό χωμάτινο τσιμπούκι,
και σέ μιὰ γλώσσα βορινή σιγά μονολογώντας
έφευγε μόλις χάνονταν όλότελα τὰ πλοία.

Ό Νάγκελ Χάρμπορ, πλοίαρχος σέ φορτηγά καράβια,
άφού τόν κόσμο γύρισεν όλόκληρο, μιὰ μέρα
κουράστηκε κι απόμεινε πιλότος στο Κολόμπο.
Μὰ πάντα συλλογίζονταν τή μακρινή του χώρα
και τὰ νησιά πού 'ναι γεμάτα θρύλους, τα Λοφούτεν.
Όμως μιὰ μέρα επέθανε στην πιλοτίνα μέσα
ξάφνου σάν ξεπροβόδισεν τό Steamer Tank « Fjord Folden »
όπου έφευγε καπνίζοντας για τὰ νησιά Λοφούτεν . . .

Μαραμπού, 1933

EL PRÀCTIC NAGEL

Al poeta Nikitas Randos

Nagel Harbor, pràctic noruec al port de Colombo,
una vegada havia donat un rumb adient a les naus
que salpaven cap a ports llunyans i desconeguts,
baixava a la seua llanxa seriós i pensatiu,
amb els seus braços enormes creuats sobre el pit,
fumant una vella pipa d'argila,
i parlant tot sol, a sota veu, en una llengua del nord
marxava així que les naus s'esvanien en la distància.

Nagel Harbor, capità en vaixells de càrrega,
després que va rodar el món sencer, un dia
es cansà i restà de pràctic a Colombo.
Però sempre estava pensant en el seu país llunyà
i en les illes plenes de llegendes, les Lofoten.
Tanmateix un dia va morir sobtadament a la pilotina,
en havent acompanyat l'Steamer Tank "Fjord Folden"
que marxava fumejant cap a les illes Lofoten...

Marabú, 1933

[Traducció: Jesús Cabezas]

Diferents edicions del poemari Marabú. D'esquerra a dreta:

- 1a. edició, *Kiklos*, 1933.
- 2a. edició, (juntament amb Boira) *Galaxias*, 1961.
- 3a. edició, (juntament amb Boira) *Kedros*, 1973.
- 4a. edició, *Agra* 1990.

Εκδόσεις της ποιητικής συλλογής Μαραμπού. Από αριστερά προς τα δεξιά:

- 1η έκδοση, *Κύκλος*, 1933.
- 2η έκδοση (κοινή έκδοση με Πούσι), *Γαλαξίας*, 1961.
- 3η έκδοση (κοινή έκδοση με Πούσι), *Κέδρος*, 1973.
- 4η έκδοση, *Άγρα*, 1990.

ΑΡΜΙΔΑ

Στον Κώστα Βάρναλη

Το πειρατικό του Captain Jimmy,
που μ' αυτό θα φύγετε και σεις,
είναι φορτωμένο με χασίς
κ' έχει τα φανάρια του στην πρύμη.

Μήνες τώρα που 'χουμε κινήσει
και με τη βοήθεια του καιρού
όσο που να πάμε στο Περού
το φορτίο θα το 'χουμε καπνίσει.

Πλέμε σε μια θάλασσα γιομάτη
με λογής παράξενα φυτά,
ένας γέρος ήλιος μας κοιτά
και μας κλείνει που και που το μάτι.

Μπουκαπόρτες άδειες σκοτεινές,
- που να ξοδευτήκαν τόννοι χίλιοι;
Μας προσμένουν πίπες αδειανές
και τελωνοφύλακες στο Τσίλι.

Ξεχασμένο τ' άστρο του Βορρά,
οι άγκυρες στο πέλαγο χαμένες.
Πάνω στις σκαλιέρες σε σειρά
δώδεκα σειρήνες κρεμασμένες.

Η πλωριά Γοργόνα μια βραδιά
πήδησε στον πόντο μεθυσμένη,
δίπλα της γλιστρούσαν συνοδιά
του Κολόμβου οι πέντε κολασμένοι.

Κ' έπειτα στις ξέρες του Ακορά
τσούρμο τ' άγριο κύμα να μας βγάλει
τέρατα βαμμένα πορφυρά
με φτερούγες γλάρων στο κεφάλι.

Πούσι, 1947

ARMIDA

A Kostas Varnalis

Captain Jimmy té un vaixell pirata,
el vaixell amb què també heu d'anar;
va estibat d'haixix a rebentar,
té els seus llums a popa, cosa rara.

Mesos han passat des que partírem
i amb l'ajut del temps —això és segur—
quan veurem les costes del Perú
ja ens haurem fumat tota l'estiba.

Naveguem per una mar farcida
d'unes plantes que no tenen noms;
ens hi observa un vell amic, el sol,
que de tant en tant l'ullet ens pica.

Dins les fosques escotilles, res
—les mil tones s'han fet fonedisses?
Arribats a Xile trobarem
pipes buides i la policia.

Oblidat el Nord i el seu estel;
dins del mar les àncores perdudes.
I penjant en rengle de l'ormeig,
colla de sirenes: deu més dues.

L'altre dia, al vespre, el mascaró,
ebri, al mar ens va saltar de sobte,
i els cinc rèprobes del gran Colom
s'esquitllaren per donar-li escorta.

Finalment, als baixos d'Acorà
—un grapat de bèsties purpurines,
caps guarnits amb ales de gavina—
les onades ens vomitaran.

Boira, 1947

KURO SIWO

Στο Γιώργο Παπά

Πρώτο ταξίδι έτυχε ναύλος για το Νότο,
δύσκολες βάρδιες, κακός ύπνος και μαλάγια.
Είναι παράξενα της Ίντιας τα φανάρια
και δεν τα βλέπεις, καθώς λένε, με το πρώτο.

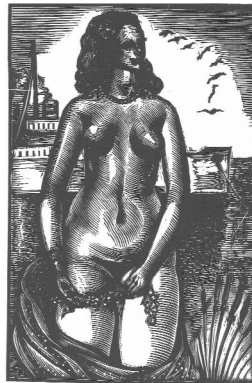
Πέρ' απ' τη γέφυρα του Αδάμ, στη Νότιο Κίνα,
χιλιάδες παραλάβαινες τσουβάλια σόγια.
Μα ούτε στιγμή δεν ελησμόνησες τα λόγια
που σου 'πανε μια κούφιαν ώρα στην Αθήνα.

Στα νύχια μπαίνει το κατράμι και τ' ανάβει,
χρόνια στα ρούχα το ψαρόλαδο μυρίζει,
κι ο λόγος της μες στο μυαλό σου να σφυρίζει,
"ο μπούσουλας είναι που στρέφει ή το καράβι; "

Νωρίς μπατάρισε ο καιρός κ' έχει χαλάσει.
Σκατζάρισες, μα σε κρατά λύπη μεγάλη.
Απόψε ψόφησαν οι δυο μου παπαγάλοι
κι ο πίθηκος που 'χα με κούραση γυμνάσει.

Η λαμαρίνα! ... Η λαμαρίνα όλα τα σβήνει.
Μας έσφιξε το Kuro Siwo σαν μια ζώνη
κ' εσύ κοιτάς ακόμη πάνω απ' το τιμόνι,
πως παίζει ο μπούσουλας καρτίνι με καρτίνι.

Πούσι, 1947

A. Τάσος, ξυλογραφία για το ποίημα του Νίκου Καββαδία Kuro Siwo, Πούσι, Εκδόσεις Α. Καραβίας, 1947.

A. Tasos, xilografia per al poema de Nikos Kavadias Kuro Siwo, Boira, Edicions A. Karavias, 1947.

KURO SIWO

A Iorgos Papàs

Primer viatge, noli al sud vam heure:
guàrdies penoses, malària i son dolent.
Són estranys els fars de l'Índia i diu la gent
que de primer no són fàcils de veure.

Al sud de Xina, pont d'Adam enfora,
costals de soia estibaves a balquenes,
sense oblidar ni un sol moment, a Atenes,
els mots que varen dir-te en vàcua hora.

El quitrà es fica a les ungles, hi fa trauc,
a oli de peix et put la roba vella;
dins del cervell et xiulen els mots d'ella,
«És la brúixola que gira, o és la nau?»

Ha mudat l'oratge d'hora i s'ha esborrat.
Has acabat la guàrdia, mes se't veu marrit.
Els meus dos lloros l'han dinyat anit,
i el mico que amb treballs havia ensinistrat.

La planxa! ... És la planxa que tot ho remou.
Kuro Siwo ens ha cenyit com un lligall
i tu mires, per damunt del governall,
la bruixola que, quarta rere quarta, es mou.

Boira, 1947

[Traducció: Rubén Montañés]

ΓΡΑΜΜΑ ΕΝΟΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥ

Φίλε μου Αλέξη, τό'λαβα τὸ γράμμα σου·
καὶ μὲ ρωτᾷς τί γίνομαι, τί κάνω;
Μάθε, ὁ γιατρὸς πὼς εἶπε στὴ μητέρα μου
ὅτι σὲ λίγες μέρες θὰ πεθάνω...

Εἶναι καιρὸς ὅπου ἔπληξα, διαβάζοντας
ὄλο τὰ ἴδια ποὺ ἔχω ἐδῶ βιβλία,
κι ὄλο ἐποθοῦσα κάτι νέο νὰ μάθαινα
ποὺ νὰ μοῦ φέρει λίγη ποικιλία.

Κι ἦρθεν ἐχθὲς τὸ νέο ἔτσι ἀπροσδόκητα
—σιγὰ ὁ γιατρὸς στὸ διάδρομο ἐμιλοῦσε—
καὶ τ' ἄκουσα. Στὴν κάμαρα ἐσκοτείνιαζε
κι ὁ θόρυβος τοῦ δρόμου ἐσταματοῦσε.

Ἐκλαψα βέβαια, κάτω ἀπ' τὴν κουβέρτα μου.
Λυπήθηκα. Γιὰ σκέψου, τόσο νέος!
Μὰ στὸν ἑαυτό μου ἀμέσως ὑποσχέθηκα
πὼς θὰ φανῶ, σὰν πάντοτε, γενναῖος.

Θυμᾶσαι, ποὺ ταξίδια ὄνειρευόμουνα
κι εἶχα ἓνα διαβήτη κι ἓνα χάρτη
καὶ πάντα γιὰ νὰ φύγω ἐτοιμαζόμουνα
κι ὄλο ἡ μητέρα μοῦ ἔλεγε: Τὸ Μάρτη . . .

Τώρα στὸ τζάμι ἓνα καρᾶβι ἐσκάρωσα
κι ἓνα τοῦ Μάγκω στιχάκι ἔχω σκαλίσει :
« Τί θλίψη στὰ ταξίδια κρύβεται ἀπειρη ! »
Κι ἐγὼ γιὰ ἓνα ταξίδι ἔχω κινήσει.

Νὰ πεῖς σ' ὄλους τοὺς φίλους χαιρετίσματα,
κι ἂν τύχει ν' ἀπαντήσεις τὴν Ἑλένη,
πὼς μ' ἓνα φορηγὸ —πές της— μπαρκάρισα
καὶ τώρα πιά νὰ μὴ μὲ περιμένει . . .

CARTA D'UN MALALT

Amic Alexis, he rebut la carta:
què faig, preguntes, com em va la vida?
Doncs, mira, el metge ha fet saber a la mare
que em moriré d'aquí a no gaire dies.

Fa temps que m'avorria amb la lectura:
no faig sinó llegir els mateixos llibres,
delint-me per alguna cosa nova
i, així, poder distreure'm una mica.

I d'improvís, ahir, la cosa nova
—al passadís, el xiuxiueig del metge—
la vaig saber. La cambra s'enfosquia;
i pel carrer cessava ja la fressa.

És clar que vaig plorar, sota les mantes.
Em vaig sentir ben trist. Ja ho veus: tan jove!
Mes immediatament em vaig prometre
mostrar-me tan valent com tinc per norma.

Recordes com somiava en els viatges;
aquell compàs i el mapa que tenia;
que sempre estava disposat a anar-me'n;
i que la mare «Al març...» em repetia?

Acabo de bastir un vaixell al vidre
i hi he gravat, a més, uns mots de Magre:
«Viatges, que oculteu tristor infinita!»
Ara per fi també faig un viatge.

Saluda de part meva els de la colla,
i si et trobessis per un cas n'Eleni,
jo m'he embarcat, diràs, a la marina
i ja no cal, des d'ara, que m'esperis.

Αλήθεια ! Ό Χάρος ήθελα νά 'ρχότανε
σάν ένας καπετάνιος νά με πάρει
χτυπώντας τις βαριές πέτσινες μπότες του
κι ένα μακρὸ τσιμπούκι νά φουμάρει.

Αλέξη, νιώθω τώρα πὼς σ' ἐκούρασα.
Μπορεῖ κιόλας νά σ' ἔκαμα νά κλάψεις.
Δὲ θά 'βρεις, βέβαια, λόγια γιὰ μι' ἀπάντηση.
Μὰ δὲ θά λάβεις κόπο νά μοῦ γράψεις . . .

Μαραμπού, 1933

ΑΓΑΠΑΩ

Ἄγαπάω τ' ὅ,τι εἶναι θλιμμένο στὸν κόσμο
Τὰ θολὰ τὰ ματάκια, τοὺς ἀρρώστους ἀνθρώπους,
τὰ ξερὰ γυμνὰ δέντρα καὶ τὰ ἔρημα πάρκα,
τις νεκρὲς πολιτεῖες, τοὺς τρισκότεινους τόπους.
Τοὺς στυφτοὺς ὀδοιπόρους ποὺ μ' ἔνα δισάκι
γιὰ μιὰ πολιτεία μακρινὴ ξεκινᾶνε,
τοὺς τυφλοὺς μουσικοὺς τῶν πολύβοων δρόμων,
τοὺς φτωχοὺς, τοὺς ἀλῆτες, αὐτοὺς ποὺ πεινᾶνε.
Τὰ γλωμὰ τὰ κορίτσια ποὺ πάντα προσμένουν
τὸν ἱππότην ποὺ εἶδαν μιὰ βραδιὰ στ' ὄνειρό τους,
νὰ φανεῖ ἀπ' τὰ βᾶθη τοῦ ἀπέραντου δρόμου.
Τοὺς κοιμώμενους κύκνους πάνω στ' ἀσπροφτερό τους
Τὰ καράβια ποὺ φεύγουν γιὰ καινούρια ταξίδια
καὶ δὲν ξέρουν καλὰ – ἀν ποτὲ θά 'ρθουν πίσω
ἀγαπάω, καὶ θά 'θελα μαζί τους νὰ πάω
κι οὔτε πᾶ νὰ γυρίσω
Ἄγαπάω τις κλαμένες ὥραιες γυναῖκες
ποὺ κοιτᾶνε μακριὰ, ποὺ κοιτᾶνε θλιμμένα...
ἀγαπάω σὲ τοῦτον τὸν κόσμο – ὅ,τι κλαίει
γιατὶ μοιάζει μ' ἔμένα.

Η. ΒΑΧΑΛΑΣ

Αυτό το ποίημα, και άλλο με τίτλο Πάνε δυό μήνες, δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό της Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαιδείας στο φύλλο ἀρ. 173 της 10ης Μαρτίου 1929. Η υπογραφή, Πέτρος Βαλχάλας, είναι το ψευδώνυμο του Νίκου Καββαδία.

Aquest poema, juntament amb un altre intítulat Fa dos mesos, va ser publicat en la Revista de la Gran Enciclopedia Grega (número 173, del deu de març de 1929). Està signat amb el pseudònim de Nikos Kavadias, Petros Valchhalas.

Volia que la Mort —t'ho dic de veres!—
igual que un capità, vingués a endur-se'm,
als llavis, fumejant, la llarga pipa,
calçat amb unes botes ben feixugues.

Ja t'he cansat —m'hi jugo alguna cosa.
Potser has plorat i tot, Alexis.
Ja sé que no sabràs trobar paraules...
No cal, però, que escriguis, ni que hi pensis.

Marabú, 1933

[Traducció: Jaume Almirall]

Portada de la 2a. edició del poemari Marabú, Edicions A. Karavias, Atenes 1947.

*Προμετοπίδα της 2ης εκδόσης του βιβλίου
Μαραμπού, Εκ. Α. Καραβίας, Αθήνα 1947.*

ΕΣΜΕΡΑΛΔΑ

Στον Γιώργο Σεφέρη

Ολονυχτίς τον πότισες με το κρασί του Μίδα
κι ο φάρος τον ελίκνιζε με τρεις αναλαμπές.
Δίπλα ο λοστρόμος με μακριά πειρατική πλεξίδα
κι αλάργα μας το σκοτεινό λιμάνι του Gabès.

Απά στο γλυκοχάραμα σε φίλησε ο πνιγμένος
κι όταν ξυπνήσεις με διπλή καμπάνα θα πνιγείς.
Στο κάθε χάδι κ' ένας κόμπος φεύγει ματωμένος
απ' το σημάδι της παλιάς κινέζικης πληγής.

Ο παπαγάλος σου 'στειλε στερνή φορά το «γεια σου»
κι απάντησε απ' το στόκολο σπασμένα ο θερμαστής,
πέτα στο κύμα τον παλιό που εσκούριασε σουγιά σου
κι άντε μονάχη στον προωραίον ιστό να κρεμαστείς.

Γράφει η προπέλα φεύγοντας ξοπίσω: «Σε προδίνω»,
κι ο γρύλος το ξανασφυράει στριγγά του τιμονιού.
Μη φεύγεις. Πες μου, το 'πνιξες μια νύχτα στο Λονδίνο
ή στα βρωμιάρικα νερά κάποιου άλλου λιμανιού;

Ξυπνάν οι ναύτες του βυθού ρισάλτο να βαρέσουν
κι απέ να σου χτενίσουνε για πάντα τα μαλλιά.
Τρόχισε κείνα τα σπαθιά του λόγου που μ' αρέσουν
και ξαναγύρνα με τις φώκιες πέρα στη σπηλιά.

Τρεις μέρες σπάγαν τα καρφιά και τρεις που σε καρφώναν
και συ με τις παλάμες σου πεισματικά κλειστές
στερνή φορά κι ανώφελα ξορκίζεις τον τυφώνα
που μας τραβάει για τη στεριά με τους ναυαγιστές.

Πούσι, 1947

ESMERALDA

A Giorgos Seferis

Tota la nit l'has abeurat amb el vi de Midas
mentre el far el bressolava amb els seus tres llampecs.

Ací el nostramo porta trena llarga de pirata
i allà davant, al lluny, la fosca escala de Gabés.

A trenc d'alba has sentit el bes del mariner ofegat
i quan la campana et desperte tu mateix t'ofegaràs.
Cada carícia t'esborra un punt ensangonat
d'aquella antiga cicatriu de la ferida a Xina.

El papagai t'ha dit "hola" per última vegada
i des de les màquines respon enxampurrat el fogoner,
tira a la mar l'antiga navalla rovellada,
ves-te'n sola a la proa i penja't del pal.

L'hèlix deixa escrit sobre el mar el missatge "et traesc",
i grinyolant el repeteix la corriola del timó.
No marxés. Diques si una nit el vas ofegar a Londres
o a les aigües sòrdides d'un port qualsevol.

Els mariners dels abismes surten a l'abordatge
i de seguida et pentinaran per sempre els cabells.
Esmola aquelles espases, els teus mots, que m'agraden
i torna-te'n amb les foques a la cova del mar.

Fa tres dies que salten els claus, dies que tu restes clavat
i mantenint els teus punys tancats rabiosament
intentés en va una altra volta conjurar el tifó
que ens arrossega a la costa dels saquejadors de naufragis.

Boira, 1947

[Traducció: Joan Frederic Calabuig]

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

Στο Γιώργο Θεοδοκά

Έβραζε το κύμα του γαρμπή.
Ήμαστε σκυφτοί κι οι δυο στο χάρτη·
γύρισες και μου 'πες πως το Μάρτη
σ' άλλους παραλλήλους θα 'χεις μπει.

Κούλικο στο στήθος σου τατού,
που όσο κι αν το καις δε λέει να σβήσει.
Είπαν πως την είχες αγαπήσει
σε μια κρίση μαύρου πυρετού.

Βάρδια πλάι σε κάβο φαλακρό
κι ο Σταυρός του Νότου με τα στράλια.
Κομπολόι κρατάς από κοράλλια
κι άκοπο μασάς καφέ πικρό.

Το Άλφα του Κενταύρου μια νυχτιά
με το παλινώριο πήρα κάτου.
Μου 'πες με φωνή ετοιμοθανάτου:
- Να φοβάσαι τ' άστρα του Νοτιά.

Άλλοτε απ' τον ίδιον ουρανό
έπαιρνες, τρεις μήνες στην αράδα,
με του καπετάνιου τη μιγάδα,
μάθημα πορείας νυχτερινό.

Σ' ένα μαγαζί του Nossi Bé
πήρες το μαχαίρι, δυο σελλίνια,
μέρα μεσημέρι απά στη λίνια
ξάστραψε σα φάρου αναλαμπή.

Κάτου στις αχτές της Αφρικής
πάνε χρόνια τώρα που κοιμάσαι.
Τα φανάρια πια δεν τα θυμάσαι
και τ' ωραίο γλυκό της Κυριακής.

Πόυσι, 1947

CREU DEL SUD

A Iorgos Theotokàs

Mentre miràvem, plegats, els mapes,
ens abrusava el vent de Garbí.
Et vas girar i, pel març —vas dir—
series a d'altres coordenades.

El tatuatge xinès del pit,
per molt que ho intentes, no marxa.
Deien que l'havies estimada
encegat per un ardor embogit.

Dalt, la Creu del Sud entre el cordam,
guàrdia a prop d'una llengua de terra,
grans de cafè amarg rosegues,
fas rodar el *comboloi* de corall.

Vaig comprovar amb el sextant el cel,
l'Alfa del Centaure, de nit.
El teu fil de veu, més mort que viu:
"al sud... no et refiis de cap estel!"

Temps abans, durant tres mesos llargs,
sota d'aquest mateix firmament,
vas rebre nocturn ensenyament
de la mestissa del capità.

Dos xílings per la daga vas pagar,
a Nossi-Bé, en una botiga.
Sobre l'equador, i a ple dia,
resplendí, rutilant, com un far.

Fa molts anys avui que dorms tranquil
al fons de les costes africanes.
En els fars ja no hi penses ara,
ni, els diumenges, en el pastís.

Boira, 1947

[Traducció: Joan-Carles Blanco]

MAL DU DÉPART

Στην αδερφή μου Ζένια

Θὰ μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος έραστής
τῶν μακρυσμένων ταξιδιῶν καὶ τῶν γαλάζιων πόντων,
καὶ θὰ πεθάνω μιὰ βραδιά, σὰν ὅλες τὶς βραδιές,
χωρὶς νὰ σχίσω τὴ θολὴ γραμμὴ τῶν ὀριζόντων.

Γιὰ τὸ Μαδράς, τὴ Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι καὶ τὸ Σφάξ
θ' ἀναχωροῦν σὰν πάντοτε περήφανα τὰ πλοῖα,
κι ἐγώ, σκυφτός σ' ἓνα γραφεῖο μὲ χάρτες ναυτικούς,
θὰ κάνω ἀθροίσεις σὲ χοντρὰ λογιστικὰ βιβλία.

Θὰ πάψω πιά γιὰ μακρινὰ ταξίδια νὰ μιλῶ·
οἱ φίλοι θὰ νομίζουνε πῶς τὰ 'χω πιά ξεχάσει,
κι ἡ μάνα μου, χαρούμενη, θὰ λέει σ' ὅποιον ρωτᾶ:
« Ἦταν μιὰ λόξα νεανική, μὰ τώρα ἔχει περάσει . . . »

Μὰ ὁ ἑαυτός μου μιὰ βραδιὰν ἐμπρός μου θὰ ὑψωθεῖ
καὶ λόγο, ὡς ἓνας δικαστὴς στυγνός, θὰ μοῦ ζητήσῃ,
κι αὐτὸ τὸ ἀνάξιο χέρι μου ποῦ τρέμει θὰ ὀπλιστεῖ,
θὰ σημαδέψει, κι ἀφοβα τὸ φταίστη θὰ χτυπήσῃ.

Κι ἐγώ, ποῦ τόσο ἐπόθησα μιὰ μέρα νὰ ταφῶ
σὲ κάποια θάλασσα βαθιὰ στὶς μακρινὲς Ἰνδίες,
θὰ 'χω ἓνα θάνατο κοινὸ καὶ θλιβερὸ πολὺ
καὶ μιὰ κηδεῖα σὰν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων τὶς κηδεῖες.

Μαραμπού, 1933

MAL DU DÉPART

A la meua germana Zènia

Restaré sempre un amant ideal i indigne
dels mars atzurs i dels llargs viatges,
i moriré un vespre, com tots els vespres,
sense fendre la línia tèrbola dels horitzons.

Cap a Madràs, Singapur, Alger i Sfax
partiran com sempre orgullosos els navilis,
i jo, corbat sobre una taula entre cartes marines,
faré anotacions en gruixuts llibres de comptes.

Deixaré de parlar sobre viatges llunyans;
els amics pensaran que ja me n'he oblidat,
i ma mare, feliç, dirà a qui li pregunte:
"Era una dèria juvenil, però ara ja ha passat..."

Però el meu jo s'alçarà enfront de mi un vespre
i em demanarà explicacions, jutge implacable,
i aquesta mà meua indigna que tremola s'armarà,
apuntarà, i sense por dispararà al culpable.

I jo, que tant vaig desitjar ser sepultat un dia
en algun mar pregon de les Índies llunyanes,
tindrè una mort corrent i ben trista
i un soterrar com el soterrar de tants altres.

Marabú, 1933

[Traducció: Jesús Cabezas]

Σου' χει τύχει να φτάσεις στο μώλο και το καράβι σου να' χει φύγει για δέκα χιλιάδες μίλια ταξίδι, να' χει νυχτώσει, να πέφτει ομίχλη στο ποτάμι, να'σαι τρεις ώρες μακριά από το προξενείο σου; Στην τσέπη ούτε μια πένα, το πακέτο αδειανό. Είναι το πió βαρύ θαλασσινό κρίμα. Για χρόνια σε δείχτουνε με το δάχτυλο... «Εκείνος που' χασε τότε το καράβι του στην...»

Παραμονή Χριστούγεννα... Όσο μεθυσμένος να'σαι, ξεζαλίζεσαι στο μομέντο. Κάθεσαι πάνω σε μια σιδερένια δέστρα και σκέφτεσαι. Οι εργάτες σχολάνε και προσπερνούν αδιάφορα. Βάνεις αυτί, μήπως ακούσεις τη γλώσσα του τόπου σου. Βγαίνεις από φωτισμένα θαμπά τζάμια, τα δαντελένια κουρτινάκια. Ανοίγει μια πόρτα και σε χτυπά η μυρουδιά του σπιτιού, της κουζίνας. Η μάνα σου τούτη την ώρα βγάνει τους κουραμπιέδες και σε θυμάται. Έχει κλάψει από νωρίς, μα το κρύβει. Έχει δει όνειρο κακό. Καράβι κάτω απ' τα δέντρα. «Πότε θα του ξαναπλύνω τα ρούχα...» Τα λερωμένα, τ' άπλυτα, τα θαλασσοβρεγμένα...

Κάπου παίζει ένα πιάνο. Ψάχνεις για Τρίτη φορά τις τσέπες σου. Στα πόδια σου γυαλίζει ένα σελίνι. Σκύβεις. Γελάστηκες. Βρέχει. Βρίσκεις ένα καταφύγιο του πρώτου πολέμου και μπαίνεις. Βρωμάει, όμως είναι ζεστά. Σκοντάφτεις πάνω σ' ανθρώπους που βλαστημάνε. Αποκοιμιέσαι καθιστός χάρω. Σηκώνεσαι μόλις φέξει. Ένας που στρίβει τσιγάρο, σε κοιτάζει και βρίζει. Βγαίνεις και χτυπάς τα πόδια σου. Βρίσκεις μια γόπα βρεμένη... Πενήντα μέτρα πιο πέρα κυματίζει μια σημαία άσπρη και γαλάζια.

Βάρδια, 1954

T'ha passat mai que arribes al moll i el teu vaixell se n'ha anat en un viatge de deu mil milles, que s'ha fet fosc, que la boira ha caigut sobre el riu, que ets a tres hores de la teva ambaixada? A la butxaca, ni un ral; el paquet, buit. És el pitjor error d'un mariner. Durant anys, t'assenyalen amb el dit... «Aquell que una vegada va perdre el seu vaixell a...»

Vigília de Nadal... Per més embriac que estiguis, el mareig et passa al moment. T'asseus sobre una bita de ferro i rumies. Els operaris pleguen i et passen pel davant indiferents. Pares l'orella, a veure si sents la llengua del teu país. Surts de la dàrsena i rondes pel barri obrer. Veus llum rere els vidres entelats, les cortinetes de randa. S'obre una porta i et colpeja la flaire de la casa, de la cuina. A aquestes hores, la teva mare treu els *kurabiés* i es recorda de tu. Ha estat plorant, abans, però ho amaga. Ha tingut un mal somni. Un vaixell sota els arbres. «Quan tornaré a rentar-li la roba...?»
Roba tacada, bruta, mullada pel mar....

En algun lloc sona un piano. Furgues a les butxaques per tercera vegada. Entre els peus brilla un xíling. T'ajups. T'has mal fixat. Plou. Trobes un refugi de la Primera Guerra Mundial i hi entres. Put, però s'hi està calent. Ensopegues amb gent que flastoma. T'endormisques assegut a terra. T'alces amb la primera claror del dia. Un que cargola una cigarreta et mira i renega. Surts i et claves un cop a les cames. Trobes una burilla xopa... Cinquanta metres més enllà oneja una bandera blanca i blava.

La Guàrdia, 1954

[Traducció: Jaume Almirall]

FATA MORGANA

Στη Θεανώ Σουνά

Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό
στάλα τη στάλα συναγμένο απ' το κορμί σου
σε τάσι αρχαίο, μπακιρένιο αλγερινό,
που κοινωνούσαν πειρατές πριν πολεμήσουν.

Στρείδι ωκεάνιο αρραβωνίζεται το φως.
Γεύση από φλούδι του ροδιού, στυφό κυδώνι
κι ο άρρητος τόνος, πιο πικρός και πιο στυφός,
που εναποθέτανε στα βάζα οι Καρχηδόνιοι.

Πανί δερμάτινο, αλειμμένο με κερί,
οσμή από κέδρο, από λιβάνι, από βερνίκι,
όπως μυρίζει αμπάρι σε παλιό σκαρί
χτισμένο τότε στον Ευφράτη στη Φοινίκη.

Χόρτο ξανθό τρίποδο σκέπει μαντικό.
Κι ένα ποτάμι με ζεστή, λιωμένη πίσσα,
άγριο, ακαταμάχητο, απειλητικό,
ποτίζει τους αμαρτωλούς που σ' αγαπήσαν.

Rosso romano, πορφυρό της Δαμασκός,
δόξα του κρύσταλλου, κρασί απ' τη Σαντορίνη.
Ο ασκός να ρέει, κι ο Απόλλωνας βοσκός
να κολυμπάει τα βέλη του με διοσκουρίνη.

Σκουριά πυρόχρωμη στις μίνες του Σινά.
Οι κάβες της Γερακινής και το Στρατόνι.
Το επίχρισμα. Η άγια σκουριά που μας γερνά,
μας τρέφει, τρέφεται από μας και μας σκοτώνει.

Καντήλι, δυσκοπότηρο χρυσό, αρτοφόρι.
'Αγια λαβίδα κι ιερή από λαμινάρια.
Μπροστά στη Πύλη, δυο δαιμόνοι σπαθοφόροι
και τρεις Αγγέλοι με σπασμένα τα κοντάρια.

FATA MORGANA

A Theanó Sunà

Per combregar prendré un xarrup d'aigua de mar
arreplegada del teu cos, de mica en mica,
en una copa antiga, feta a Alger, d'aram
—pirates, ans del combat, hi prenien l'eucaristia.

La llum i la marina ostra s'han promès.
Sabor d'aspre codony i de pell de magrana,
i l'inefable to, més aspre i més acerb,
que algun cartaginès en gerres conservava.

La vela, untada amb cera, i tota ella de pell;
flaire d'encens, de vernís, i de fusta de cedre,
com de bodega de vaixell fenici vell,
que fou bastit a l'Èufrates molts anys enrere.

Una herba rossa abriga el tríode augural.
I un riu d'asfalt bullent, un doll de fosa pega,
salvatge, irreductible, avança triomfal,
i els pecadors que t'estimaren desassedega.

Rosso romano, i escarlata de Damasc;
la glòria del cristall: el vi de Santorini.
Que el bot vagi rajant, i Apol·lo, el pastor fals,
les seves fletxes amb metzines enverini.

Rovell color de foc dessota el Sinai.
Les mines de Gerakiní, les de Stratoni.
El vernís. Aquell rovell sagrat que ens ha parit,
que ens cria —i el criem, fins que la mort ens doni.

El llantier i el calze d'or, amb la patena.
Sagrades, santes pinces fetes de laminària.
Dos dimonis amb espases, que brandegen,
a la Porta, amb tres Àngels de malmeses llances.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Πάντα οι κυκλώνες έχουν γυναικείο
όνομα. Εύα από τη Κίο.
Η μάγισσα έχει τρεις κόρες στ' Αμανάτι
κι η τέταρτη είν' εν' αγόρι μ' ένα μάτι.

Ψάρια που πετάν μέσα στην άπνοια,
όστρακα, λυσίκομες κοπέλες,
φίδια της στεριάς και δέντρα σάπια,
άρμπουρα και τιμόνια και προπέλες.

Να 'χαμε το λύχνο του Αλαδίνου
ή το γέρο νάνο απ' τη Καντόνα.
Στείλαμε το σήμα του κινδύνου
πάνω σε άσπρη πέτρα με σφεντόνα.

Δαίμονας γεννά τη νηγεμία.
Ξόρκισε, Allodetta, τ' όνομά του.
Λούφαξεν ο δέκτης τ' ασουμάτου,
και φυλλομετρά το καζαμία.

Ο άνεμος κλαίει. Σκυλί στα λυσοιακά του.
Γεια χαρά, στεριά κι αντίο, μαστέλο.
Γλίστρησε η ψυχή μας από κάτω,
έχει και στη κόλαση μπορντέλο.

Τραβέρσο, 1975

I tu, d'on véns? De Babiló.
I on vas? A l'ull del cicló.
El teu amor? Una gitana.
I com es diu? Fata Morgana.

Els ciclons han dut sempre —bé cal dir-ho—
nom de dona. Eva, la de Kios.
La bruixa ha dat tres filles en penyora,
la quarta és noi —té un ull que l'altre enyora.

Peixets volant enmig de l'albaina,
closques, noies de cabells lliurats al zèfir,
serps terrestres, soques mig podrides,
pals de vaixell, timons i pales d'hèlix.

La llàntia d'Aladí ens faria peça,
o el vell cantonès de talla nana.
Hem pogut llançar l'S. O. S.
amb la fona i una pedra blanca.

Un dimoni és qui la calma engendra.
Vulgues, Allodetta, exorcitzar-lo.
Ha emmudit l'operador de ràdio
i amb desgana l'almanac fulleja.

Plora el vent. Un gos guillat udola.
A reveure, terra; adéu, gibrell.
L'ànima se'ns ha esmunyit per sota,
i és que hi ha, també a l'infern, bordell.

Capejant, 1975

[Traducció: Jaume Almirall]

A BORD DE L' "ASPASIA"

Ταξίδευες κυνηγημένη από τὴ μοίρα σου
γιὰ τὴν κατάλευκη μὰ πένθιμη Ἑλβετία,
πάντα στὸ deck, σὲ μιὰ σαιζ-λόγκ πεσμένη, κάτωχρη
ἀπ' τὴ γνωστὴ καὶ θλιβερότατην αἰτία.

Πάντοτε ἀνήσυχα οἱ δικοὶ σου σὲ τριγύριζαν,
μὰ ἐσὺ κοιτάζοντας τὰ μάκρη ἀδιαφοροῦσες.
Σ' ὅ, τι σοῦ λέγαν πικρογέλαγες, γιὰτὶ ἔνιωθες
πὼς γιὰ τὴ χώρα τοῦ θανάτου ὁδοιποροῦσες.

Κάποια βραδιά, πὸν ἀπὸ τὸ Στρόμπολι περνούσαμε,
εἶπες σὲ κάποιον γελαστή, σὲ τόνο ἀστείου :
« Πὼς μοιάζει τ' ἄρρωστο κορμί μου, καθὼς καίγεται,
μὲ τὴν κορφή τὴ φλεγομένη τοῦ ἠφαιστείου ! »

Ἔστερα σ' εἶδα στὴ Μαρσίλια σὰν ἐχάθηκες
μέσα στὸ θόρυβο χωρὶς νὰ στρέψεις πίσω.
Κι ἐγώ, πὸν μόνο τὴν ὑγρὴν ἔκταση ἀγάπησα,
λέω πὼς ἐσένα θὰ μπορούσα ν' ἀγαπήσω.

Μαραμπού, 1933

A BORD DE L' "ASPASIA"

Viatjaves, pel teu destí estalonada,
cap a la nívea, però de dol blanc, Suïssa,
en una gandula, al pont, abatuda i pàl·lida
degut a aquella causa ben sabuda i trista.

Tothora els teus t'encobeïen en rotllana,
mentre miraves, indiferent, a l'infinit.
A tot somreies amb tristor perquè sabies
que vers la terra de la mort feies camí.

Davant l'Estròmboli passàvem un capvespre,
i a algú vas dir en to jocós, enriolada:
"En la febrada, com s'assembla aquest cos meu
a la corona del volcà quan està en flames!"

Després vaig veure, a Marsella, com et perdies
entre el brogit sense tombar-te per mirar.
I jo, que tan sols m'he estimat la mar immensa,
de ben segur que a tu et podria haver estimat.

Marabú, 1933

[Traducció: Joan-Carles Blanco]

FEDERICO GARCÍA LORCA

Στο Θανάση Καραβία

Ανέμισες για μια στιγμή το μπολερό
και το βαθύ πορτοκαλί σου μεσοφόρι.
Αύγουστος ήτανε δεν ήτανε θαρρώ,
τότε που φεύγανε μπουλούκια οι Σταυροφόροι.

Παντιέρες πάγαιναν του ανέμου συνοδιά
και ξεκινούσαν οι γαλέρες του θανάτου.
Στο ρωγοβύζι ανατριχιάζαν τα παιδιά
κι ο γέρος έλιαζε ακαμάτης τ' αχαμνά του.

Του ταύρου ο Πίκασσο ρουθούνιζε βαριά
και στα κουβέλια τότε σάπιζε το μέλι.
Τραβέρσο ανάποδο - πορεία προς το Βοριά.
Τράβα μπροστά - ξοπίσω εμείς - και μη σε μέλλει.

Κάτου απ' τον ήλιο αναγαλλιάζαν οι ελιές
και φύτρωναν μικροί σταυροί στα περιβόλια.
Τις νύχτες στέρφες απομέναν οι αγκαλιές
τότες που σ' έφεραν, κατσίβελε, στη μπόλια.

Ατσίγγανε κι Αφέντη μου, με τι να σε στολίσω;
Φέρτε το μαυριτάνικο σκουτί το πορφυρό.
Στον τοίχο της Καισαριανής μας φέραν από πίσω
κ' ίσα έν' αντρίκιο ανάστημα ψηλώσαν το σωρό.

Κοπέλες απ' το Δίστομο φέρτε νερό και ξίδι.
Κι απάνω στη φοράδα σου δεμένος σταυρωτά
σύρε για κείνο το στερνό στην Κόρδοβα ταξίδι,
μέσ' απ' τα διψασμένα της χωράφια τ' ανοιχτά.

Βάρκα του βάλτου ανάστροφη, φτενή, δίχως καρένα.
Σύνεργα που σκουριάζουνε σε γύφτικη σπηλιά.
Σμάρι κοράκια να πετάν στην έρημην αρένα
και στο χωριό ν' ουρλιάζουνε τη νύχτα εφτά σκυλιά.

Πόυσι, 1947

FEDERICO GARCÍA LORCA

A Thanasis Karavias

Vas fer voleiar un instant la torera
i les teues enagües taronja intens.
Devia ser el mes d'agost, em pense,
pel temps que eixien les bandes de croats.

Banderes marxaven empeses pel vent
i salpaven les galeres de la mort.
A la mamella els nadons s'esborronaven
i el vell mandrós assolellava les seues parts.

El bou de Picasso esbufegava amb força
i als ruscos es feia malbé la mel.
Capejant a sotavent – derrota cap al nord.
Ves tu davant – et seguirem – res no temes.

Sota el sol les oliveres exultaven
i petites creus brotaven pels jardins.
Restaven eixorques de nit les abraçades
quan et portaren, gitano, sota el mantell.

Gitano i senyor meu, com t'abillaré?
Porteu el drap de llana porpra mauritana.
Ens dugueren rere el mur de Kesarianí
i apilaren cadàvers fins a l'alçària d'un home.

Noies de Dístomo, porteu aigua i vinagre.
I al llom de la teua haca, fermat com un fardell,
emprén aquell últim viatge a Còrdova
entre els seus camps infinits i assedegats.

Barca d'estany capgirada, prima, sense carena.
Eines que és rovel·len a la cova del gitano.
Un esbart de corbs volant sobre l'arena deserta
i set gossos que udolen pel poble a la nit.

Boira, 1947

[Traducció: Joan Frederic Calabuig]

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

ΓΙΑ ΜΩΡΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΓΕΡΟΥΣ

Πρώτη μέρα του Μαγιού
πάει το clipper του τσαγιού.

Να προλάβει τη Σαγκάη,
να φορτώσει το άσπρο τσάι.

Μα στου Νότου τα νησιά,
στο στενό του Μακασάο,
το κουρσεύουν πειρατές,
και δε γύρισε ποτές.

Στέρνουν ένα μπριγκαντίνι,
όλο ασένιο, στο καντίνι.

Μα όξω από τη Βαρκελώνα
το μπατάρει μιά χελώνα,
μια χελώνα θηλυκιά,
γκαστρομένη και κακιά.

Μα ένας Κεφαλλονίτης,
κειοπίσω απ' τη Δολίχα,
τραμπάκουλο αρματώνει
και το βαφτίζει *Τρίχα*.

Καβατζάρει το Σχινάρι,
τονε κλαίγαν κι οι γαϊδάροι.

Βγαίνει από τη Τζιμπεράλτα
δίχως μπούσουλα και χάρτα.

Όξω απ' τη Μαδαγασκάρη
ο καιρός έχει λασκάρει.

Κατεβάζει τα πινά του
και ψειρίζει τ' αχαμνά του.

CANÇÓ DE BRESSOL
PER A INFANTS I PER A VELLS

Al maig, dia primer,
va salpar el clíper del te.

A Xangai, on els espera
aquell te que és de primera.

Però al redol d'illes que hi ha
per l'estret de Macasar,
els pirates me l'assalten,
i se'n va ben perdre el rastre.

Han guarnit un bergantí:
no n'hi ha un altre de més fi;

però en ser al dret de Barcelona
la tortuga me l'afona:

estava prenys, o ho semblava,
i tenia mala bava.

Llavors un de Cefal·lònia,
d'allà dalt de Port Dolikha,
s'endegava una barqueta
que de nom li diu la "Xica".

En doblar el cap de Corderes,
el ploraven les someres.

Deixa enrere Gibraltar,
sense carta ni compàs.

Madagascar era propera,
però el vent perd la bufera.

Plega veles, doncs, sens falta,
i això fent les parts es grata.

Τονε πιάνουνε κουρσάροι
μα τους τάραξε στο ζάρι.

Μαχαιρώνει τη χελώνα
και ξορκίζει τον κυκλώνα.

Αριβάρει στο Μακάο
μ' ένα φόρτωμα κακάο.

Όμως βρέθηκε στ' αμπάρι
όλο φούντα και μπουμπάρι.

Αφού το μοσχοπούλησε
στη λίρα κολυμπάει.
Τσου χαιρετάει κινέζικα
και παει για τη Μπομπάη.

Τονε πιάνουν Μουσουλμάνοι
του φορέσανε καφτάνι.

Τον βαφτίζουν Μουχαμέτη
και του κάνουνε σουνέτι.

Τσου μαθαίνει σκορδαλιά
και τον κάνουν βασιλιά.

Το 'σκασε νύχτα με μουσώνα
μ' όλο το βιός σε μιά κασόνα.

Το μωρό μας με κλωτσάει.

"Τι θα γίνει με το τσάι;

Πνίξε πιά το βασιλιά!"

Α, το πίνουν οι Κινέζοι

σιωπηλοί γουλιά γουλιά.

Τραβέρσο, 1975

Me l'enxampen uns pirates,
però ell els pela al joc de cartes.

Apunyala la tortuga
i amb això el cicló conjura.

Poc després és a Macau
amb un nòlit de cacau.

Però a la barca sols hi havia
bon haixix i herba maria.

S'ho ha venut a tan bon preu
que els diners a munts apila.
S'acomiada en bon xinès
i a Bombai el rumb enfila.

Cau en mans d'uns musulmans,
que el vesteixen amb caftans.

Mafumet des d'ara es diu:
li han llescat la pell del piu.

Com que sap fer salsa d'alls,
el fan rei de molts vassalls.

Ve el monsó, i una horabaixa
toca el dos, ell i la caixa.

D'una guitza el nen m'atura:
«I el te? Aquest rei com dura!
Ofega'l d'una vegada.»
Ah, se'l beuen els xinesos
a glopets i a la callada.

Capejant, 1975

[Traducció: Jaume Almirall]

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΙΙ

Στη Μυρτώ Κουμβακάλη

Τράνταζε σαν από σεισμό συθέμελα ο Χορτιάτης
κι ακόντιζε μηνύματα με κόκκινη βαφή.
Γραφή από τρεις και μου 'γινες μοτάρι και καρφί.
Μα έριχνε η Τούμπα, σε διπλό κρεβάτι, τα χαρτιά της.

Τη μάκινα για το καπνό και το τσιγαροχάρτι
την έχασες, τη ξέχασες, τη χάρισες αλλού.
Ήτανε τότε που 'σπασε το μεσιανό κατάρτι.
Τα ψέματα του βουτηχτή, του ναύτη, του λωλού.

Και τι δεν έχω υποσχεθεί και τι δεν έχω τάξει,
μα τα σαράντα κύματα μου φταίνε και ξεχνώ
—της 'Αγρας τα μακριά σαριά, του Σάντουν το μετάξι—
και τα θυμάμαι μόλις 'δω αναθρόσκοντα καπνό.

Το δαχτυλίδι που 'φερνα μου το 'κλεψε η Οράγια.
Το παπαγάλο — μάδησε κι έπαψε να μιλεί.
Ας εκατέβαινε έστω μια, στο βίρα, στα μουράγια,
κι ας κοίταξε την άγκυρα μονάχα, που καλεί.

Τίποτα στα χεράκια μου, μάνα μου, δε φτουράει —
έρωτας, μαλαματικά, ξόμπλια και φυλαχτά.
Σιχαίνομαι το ναυτικό που μάζεψε λεφτά.
Εμούτζωσε τη θάλασσα και τηνε κατουράει.

Της Σαλονίκης μοναχά της πρέπει το καράβι.
Να μην τολμήσεις να τη δεις ποτέ από τη στεριά.
Κι αν κάποια στην Καλαμαριά πουκάμισο μου ράβει,
μπορεί να 'ρθω απ' τα πέλαγα με τη φυρνεριά.

4-1-1974

Τραβέρσο, 1975

TESSALÒNICA II

A Mirtó Kumbakali

Trontollava com per sisme de soca-rel el Khortiatis
i esmolava missatges amb pintura vermella.
Escriptura a tres i te'm tornares morter i clau.
Però llençava Tumba, en un llit doble, les seves cartes.

La maquineta per al tabac i el paper d'embolicar
la perderes, l'oblidares, la vas regalar en altre lloc.
Fou llavors que es va trencar el pal de mitjana.
Les mentides del bus, del mariner, del boig.

I què no hauré promès i de què no hauré fet vot,
però amb les quaranta ones em fan basarda i oblido
– els llargs saris d'Agra, la seda de Xantung –
i ho recordo, només veure fum que puja dret.

L'anell que duia me'l va furta Oràia.
El lloro – perdé ploma i va deixar de parlar.
Així baixés una almenys als molls en llevar àncores
i així mirés l'àncora només, que crida.

A les meves manetes, mare, res no és prou –
amor, joies, brodat i talismans.
Em fa fàstic el mariner que ha aplegat diners.
Ha enviat al botavant la mar i s'hi pixa.

A Salònica només li escau el vaixell.
No gosis veure-la mai des de terra.
I si alguna a Kalamarià em cus una camisa,
potser vingui de les mars amb la baixamar.

4-1-1974

Capejant, 1975

[Traducció: Rubén Montañés]

Εκείνο το χειμώνα σαλαγούσα ένα φορτωμένο μουλάρι στους κατοικόδρους της παραλιακής Αλβανίας. Λένε πως το ζώο με πήγαινε και με κυβερνούσε. Το ίδιο μου κάνει.

Νύχτωνε. Από τα χαράματα περπατούσα κάτω από τη βροχή. Ούτε στιγμή δεν είχα βρει εν'απάγκιο. Ούτε κάτι να φάω. Μασούσα που και που κανένα φυλλαράκι ελιάς. Μέσα σε μιαν αδειανή ιταλική χειροβομβίδες από κείνες που ανοίγαμε με μια φουρκέτα —που βρίσκαμε τέτοιο είδος;— κάνοντές τες ταμπακιέρες, φύλαγα μερικά τσιγάρα μα δεν είχα σπύρτα. Δε συναντούσα ψυχή. Τα περισσότερα μουλάρια της Μονάδας μου είχαν χωθεί ίσαμε το κεφάλι στη λάσπη μιας κατηφοριάς. Τα πιο άξια είχαν φθάσει σ'ένα μοναστήρι ερειπωμένο περ'από το Δέλβινο και ξεκουράζονταν. Δεν ήξερα πού πήγαινα. Πόσο θα βαστούσα. Αν γλιστρούσα κι έπεφτα δε θα ξανασηκωνόμουνα. Το ίδιο και το μουλάρι. Οι κατεβασιές από τους χειμάρρους όλο και θέριευαν. Σκεφτόμουνα τη θάλασσα, τη σιγουριά της, το γιατί ποτέ δεν τη φοβήθηκα. Να πνίγεσαι στη θάλασσα, μουρμούριζα, είναι φυσικό —στη στεριά είναι κάτι που'χει μέσα του μπαμπεσιά. Ένοιωθα την ατίμωση ενός θανάτου από γλυκό νερό, μέσα στη λάσπη.

Του πολέμου, 1987

Την έπιασα να κοιτάζει λαίμαργα ένα πιάτο με αυγά που βρισκόταν στο τραπέζι. Της έδωσα τέσσερα. Έβαλε δυο στις τσέπες και κράτησε τ'άλλα δυο στα χέρια. Κίνησε να φύγει.

- Πού πας;
- Στο Σαμπάν, στο σπίτι μου.
- Πως θα κατέβεις την ανεμόσκαλα;
- Έλα να δεις.

Φτάσαμε στην κουπαστή. Χωρίς κανένα σινιάλο πέταξε έξω τα δυο αυγά που κρατούσε και κατόπι τ'άλλα δυο. Έσκυψα κι είδα πέντε ζευγάρια χέρια απλωμένα. Κανένα αυγό δεν έσπασε. Κατέβηκε σα μαϊμού από την ανεμόσκαλα. Τριγύρο μας, καμιά δεκαριά μικρές γιόγκα. Πλυντήριο, ραφτάδικο, καφενείο, μπακάλικο, γιατρός για τα δόντια, βελονιστής. Όλα με μια παντιέρα ζωγραφισμένη. Το Σαμπάν μπορντέλο είχε ένα τριφύλλι κίτρινο. Τη νύχτα κατέβαιναν οι παντιέρες και ανέβαιναν τα φανάρια. Το Σαμπάν της μικρής Κινέζας δεν πουλούσε τίποτα. Το ιδεόγραμμα του μεταφραζόταν «Το σπίτι των ζητιάνων».

Aquell hivern jo arriava una mula de transport pels camins de cabres de la costa d'Albània. Diu que era l'animal el qui em menava i em guiava a mi. Em sembla que tant és.

Es feia fosc. Des de la matinada havia estat caminant sota la pluja. Ni per un moment no havia trobat un recer. Ni res per menjar. De tant en tant, mastegava una mica de fulla d'olivera. A dins d'una bomba de mà buida, d'aquelles italianes que fèiem servir de tabaqueres obrint-les amb una agulla de ganxo (d'on devíem treure tal cosa?), hi guardava unes quantes cigarretes; però no tenia llumins. No havia trobat ni una ànima. Les altres mules de la meua unitat, baixant per un coster, s'havien enfonsat fins al cap dins el fang. Les més valentes havien arribat fins a un monestir enrunat, més enllà de Delvinë, i s'estaven refent. Jo no sabia on anava. Ni si aguantaria gaire. Si relliscava i queia no em tornaria a aixecar. I la mula el mateix. Les crescudes dels torrents eren cada vegada més salvatges. Pensava en el mar, en la seva seguretat, en la raó perquè mai no li havia tingut por. «Ofegar-se al mar —murmurava— és natural; terra endins, és una mena d'estafa». M'adonava que era una cosa indigna morir en aigua dolça, enmig del fang.

De la guerra, 1987

La vaig sorprendre mentre es mirava amb delit un plat d'ous que hi havia sobre la taula. N'hi vaig donar quatre. Se'n va ficar dos a les butxaques i va agafar els altres dos amb les mans. Va fer per anar-se'n.

—On vas?

—Al *sampan*, a casa.

—Com t'ho faràs per baixar per l'escala de corda?

—Vine i ho veuràs.

Ens vam acostar a la borda. Sense cap avís, va tirar fora els dos ous que tenia agafats i després els altres dos. Em vaig abocar i vaig veure cinc parells de mans esteses. Cap ni un dels ous no es va esclafar. Va baixar per l'escala de corda com un mico. Al voltant nostre potser hi havia deu petits *joncs*. Bugaderia, sastreria, cafeteria, tenda, metge de dents, acupuntura. Cadascun amb la seva ensenya pintada. El *sampan* bordell tenia un trèvol groc. Al vespre arriaven les ensenyes i hissaven els fanals. El *sampan* de la petita xinesa no venia res. L'ideograma que tenia significava "La casa dels pidolaires".

Li, 1987

[Traduccions: Jaume Almirall]

ΠΙΚΡΙΑ

Ξέχασα κείνο το μικρό κορίτσι από το Αμόι
και τη μουλάτρα που έζεχνε κρασί στην Τενερίφα,
τον έρωτα, που αποτιμάει σε ξύλινο χαμόι,
και τη γριά που μέτραγε με πόντους τη ταρίφα.

Το βυσσινί του Τισιανού και του περμαγγανάτου,
και τα κρεβάτια ξέχασα τα σαραβαλιασμένα
με τα λερά σεντόνια τους τα πολυκαιρισμένα,
για το κορμί σου, που έδιωχνε το φόβο του θανάτου.

Ό,τι αγαπούσα αρνήθηκα για το πικρό σου αχείλι:
τον τρόπο που δοκίμαζα πηδώντας στο κατάρτι,
το μπούσουλα, τη βάρδια μου και τη πορεία στο χάρτη,
για ένα δυσεύρετο, μικρό, θαλασσινό κοχύλι.

Τον πυρετό στους Τροπικούς, του Rio τη μαλαφράντζα,
την πυρκαγιά που ανάψαμε μια νύχτα στο Μανάο.
Τη μαχαιριά που μου 'δώσε ο Μαγιάρος στην Κωσταντζα
και "Σε πονάει με τη νοτιά;" - Όχι, απ' αλλού πονάω.

Του τρατολόγου το καημό, του ναύτη την ορφάνια,
του καραβιού που κάθισε την πλώρη τη σπασμένη.
Τις ξεβαμμένες στάμπες μου, που 'χα για περηφάνια,
για σένα, που σαλπάρισες, γολέτα αρματωμένη.

Τι να σου τάξω, αντίθασο παιδί, να σε κρατήσω;
Παρηγοριά μου ο σάκος μου, σ' Αμερική κι Ασία.
Σύρμα που εκόπηκε στα δυο και πως να το ματίσω;
Κατακαημένη, η θάλασσα μισάει τη προδοσία.

Κατέβηκε ο Πολύγυρος και γίνηκε λιμάνι.
Λιμάνι κατασκότεινο, στενό, χωρίς φανάρια,
απόψε που αγκαλιάστηκαν Εβραίοι και Μουσουλμάνοι
και ταψιδέψαν τα νησιά στον πόντο, τα Κανάρια.

Γέρο, σου πρέπει μοναχά το σίδερο στα πόδια,
δυο μέτρα καραβόπανο, και αριστερά τιμόνι.
Μια μέδουσα σε αντίκρισε, γαλάζια και σιμώνει
κι ένας βυθός που βόσκουνε σαλάχια και χταπόδια. 7-2-1975

Τραβέρσο, 1975

AMARGOR

La nena d'Amoy se m'ha esborrat de la memòria,
i la mulata que podia a vi, a Tenerife;
l'amor a tant per tant en un tuguri de fustotes,
la vella que amb punts de ganxet comptava la tarifa.

El porpra de Ticià i el del permanganat, idèntics;
també he oblidat els llits, andròmines desballestades,
i els seus llençols immunds, desfets per mil i mil bugades
—tot pel teu cos, que de la mort m'era espantall autèntic.

De tot he renegat per l'amarguesa dels teus llavis:
el tremolor de quan al pal major toca enfilar-te,
la brúixola, la guàrdia, el nostre rumb sobre la carta
—a canvi d'un caragolí de mar gens ordinari.

En aigües tropicals, la febre; a Rio, el mal de França;
el foc que vam calar, a Manaos, una nit, volent-ho.
La punyalada que el magiar em va clavar, a Costanza
—i «Amb el migjorn, fa mal?» —No és pas aquest, el mal que sento.

La solitud del mariner, la fel del traïnyaire,
aquell vaixell que s'enfonsà amb la proa esbudellada.
Els pobres tatuatges que ensenyava amb aquells aires
—per tu, que has llevat àncores, goleta aparellada.

Què et prometre, per retenir-te, indòmita criatura?
A Amèrica o a l'Àsia, només el sac em reconforta.
Quan un filferro es migparteix, s'hi val cap soldadura?
Desventurat, si l'has traït, el mar ja no et suporta.

Polígiros va davallar i en port va transformar-se
—un port angost, fosquíssim, on no havia lluminàries—
anit, mentre jueus i musulmans només era abraçar-se,
i mentre emprenien viatge, en mar, les illes Canàries.

Mereixes, vell, només el ferro als peus, com és usança,
els dos metres de vela, i a estribord d'una virada.
Una medusa blava t'ha fitat i se t'atansa,
i un fons marí, també, on pastura el pop i la rajada. 7-2-1975

[Traducció: Jaume Almirall]

Capejant, 1975

Associació
Catalana
Neohel·lenistes

Associació Catalana de Neohel·lenistes

*Poemes i fragments de prosa
de Nikos Kavadias
per al
RECITAL-CONCERT POÈTIC
celebrat el 22 d'octubre de 2010,
any del centenari de l'autor*

Traduccions:

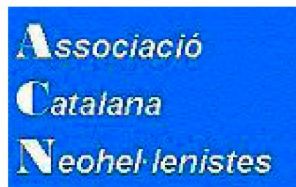
*Jaume Almirall Sardà
Joan-Carles Blanco Pérez
Jesús Cabezas Tanco
Joan F. Calabuig Calvo
Rubén Montañés Gómez*

Edició:

J. Almirall & J.-C. Blanco

© Associació Catalana de Neohel·lenistes

Departament de
Grec Modern

NATIONAL
BOOK
CENTRE
OF GREECE

Arxiu de la Corona d'Aragó

Organitza:

Associació Catalana de Neohel·lenistes

Col·laboren:

Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de
Catalunya

Escola Oficial d'Idiomes Barcelona-Drassanes

Arxiu de la Corona d'Aragó

Centre Nacional del Llibre de Grècia

NIKOS KAVADIAS